

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXXVII. Ad terminandas fidei controversias, ultra Scripturam &
traditiones, necessaria est regula animata, seu animatus Judex
controversiarum illarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

CAPUT XXXVII.

Ad terminandas fidei controversias, ultra Scripturam & traditiones, necessaria est regula animata, seu animatus Judex controversiarum illarum.

478 **P**Robatur 1°. quia Scriptura quidem, & traditio, norma est iudicii, uti sunt aliae leges scriptae, vel consuetudine non scripta introductae. Sed aliud est norma iudicii, sive regula secundum quam sententia proferri potest; aliud Judex, qui proferre debet sententiam: quemadmodum aliud est lex, aliud Legislator.

479 2°. Materia litigii nequit esse Judex, nec sententia iudicis. Oportet enim sententiam iudicis adeo perspicuam esse, ut altera pars litigantium clare intelligat, se causam evicisse; altera, se causam cecidisse (aliae de sensu interpretationeque sententiae, lites interminabiles moverentur.) Atqui & Scriptura & traditio plerumque est materia litigii. Traditio quidem, ut patet in controversia, quae olim fuit inter Stephanum Papam, & D. Cyprianum, an baptizati ab haereticis forent rebaptizandi, qua de re cum Scriptura nihil dicat, de sola traditione controversia fuit. Scriptura vero, tum quia controversia aliquando est, vel fuit, quinam illius libri canonici sint, quae versio legitima, quis sensus verus, &c.

480 Sacra quippe Scriptura, per se praecise sumpta, etiam adhibita locorum inter se collatione, subinde non adeo clara est, quin sensus varios, saltem apud morosa & difficilia quorundam ingenia admittere possit. Enimvero in sacris libris varia esse intellectu difficilia Scriptura ipsa testatur, ut vidimus num. 447. Et certe innumeros ipsa continet tropos, qui difficiles esse solent; multos etiam hebraismos, & loquendi modos hodie obsoletos, plurimaque obscura Prophetarum vaticinia. Apocalypsis quoque nonnisi ius figuris & enigmatibus explicatur. Denique (prout loco citato observavimus) id ipsum demonstrat confessio & experientia virorum summi ingenii, doctrinae & virtutis, ut Augustini, Hieronymi, &c. Quibus licet Lutherus & Calvinus alibi praesumptuose contradicant, Lutherus tamen Praefatione in Psalmos: *Multa (inquit) circa Psalmorum intelligentiam sibi reservavit Spiritus, quo nos semper discipulos habeat; multa solum ostendit, ut alluciat; multa tradit, ut afficiat.* Et Calvinus l. 3. Intit. c. 2. §. 4. *Quotidie legendo (Scripturam) in multos locos incidimus, qui nos ignorantia coarguunt. At hoc freno in modestia nos Deus retinet, ut optimus etiam quisque Doctor ad discendum paratus sit.*

481 Nec in solis rebus minutioribus, sed in praecipuis etiam fidei nostrae mysteriis, Scriptura non semper adeo perspicua est, quin sit

controversiae locus. Cum & Ariani (tamen viri doctis) obscura visse sint Scripturae de Filii divinitate, deque mysterii SS. Trinitatis veritate; sicut & Nestorianis Scripturae de Verbi incarnatione; & Judaeis de adventu Messiae. *Judaei quippe legunt (inquit Augustinus) & non intelligunt, habentes velamen positum super cor suum. Quod à suis spiritualibus auferri rogabat Propheta, cum diceret: "Revela vela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua." Item: "Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam." Deinde in epist. ad Rom. traduntur praecipua quaedam fidei mysteria de praedestinatione, justificatione, fide, & operibus. Epistola tamen illa, teste Hieronymo, nimis obscuritatibus involuta est.* Et si Scriptura circa fidei mysteria adeo perspicua sit, ut Sectarii dicunt, cur igitur tot circa illa, Scripturaeque de illis loquentis sensum, tot inter Lutheranos & Calvinistas controversiae sunt? Cur verba ista, *Hoc est Corpus meum*, Catholicis clarissima, Sacramentariis adeo videntur obscura, ut ea ad sensus improprios, & inter se distinctissimos detorqueant? Cur inter Sectarios, circa Scripturae sensum, tot, & tam graves subinde contentiones excitantur, ut pro iis fopendis, determinandoque Scripturae sensu, Synodos congregent? Frustra enim hoc fit, si Scriptura per se ipsam clarissima, atque intellectu facilissima sit, ut dicunt.

Non semper etiam obscuritas evanescit, facta locorum collatione. Cum non semper suppetat alia Scriptura, aliam ita clare interpretans, ut cesset controversiae locus, uti constat, tum ex eo quod primarii Ecclesiae Doctores, qui assidua manu Biblia sacra versarunt, maximaque diligentia, & optima fide, locos contulerunt, ejus sensum non semper adeo clare perceperint, quin de eo inter se disconvenerint. Tum ex eo quod locus per se clarissimus, facta collatione, subinde appareat obscurissimus, ut patet in allatis verbis, *Hoc est Corpus meum*, quae facta collatione, cum eo quod Christus Joan. 6. dicit: *Spiritus est qui vivificat: caro non prodest quidquam*, &c. Sacramentariis obscurissima videntur. Tum denique ex eo quod, facta collatione locorum, non semper evidens sit, uter ex altero tamquam clariore, explicandus sit: cum qui uni clarior appareret, alteri videatur obscurior, ut rursus constat ex allatis locis, ad invicem collatis.

Inaniter proinde haeretici pro erroribus suis Scripturas proferunt; utpote quas perverse intelligunt. Et vero, etiam ab Ecclesia primitiva, damnatorum mos semper fuit, pro suis haesibus Scripturas proferre, testante id de sui aevi haereticis Tertulliano l. de praescript. c. 15. *Sed ipsi (inquit) & de Scripturis agunt, & de Scripturis suadent. Aliunde scilicet loqui possent de rebus fidei, nisi ex literis fidei: Idem testatur Hilarius l. 2.*

ad Constantium Augustum: *Memento, neminem hereticum esse, qui se non secundum Scripturas predicare ea, quibus blasphematur, mentiatur.* Et S. Augustinus epist. 222. *Omnes heretici, qui Scripturas in auctoritate requirunt, ipsas sibi videntur sectari, cum suos potius sectentur errores, ac per hoc, non quod eas contemnunt, sed quod non intelligant, heretici sunt.*

484 Quam ob causam non intelligunt? Quia privatum spiritum, & iudicium suum sequuntur, non communem Ecclesiae sensum, nec traditionem. Ista utique de causa, deque perversa ista radice, omnes haecenus hereses pullularunt, atque etiamnum pullulant.

485 Fingunt quidem Scripturam per omnia claram esse praedestinatis; solis reprobis obscuram. Sed inaniter. Tum quia in contrarium sunt Scripturae testimonia supra relata, ipsisque contradicunt Hieronymus, Augustinus, &c. quos reprobos asserere non possunt; Scripturas tamen sibi obscuras attestantur. Tum quia si solis praedestinatis clarae sunt, omnibus hominibus obscurae sunt. Cum omnibus incertum sit & obscurum, quinam in particulari sint praedestinati.

486 Obijciunt quidem sequentia testimonia Psal. 118. *Lucerna pedibus meis verbum tuum Domine.* Psal. 18. *Praeceptum Domini lucidum, illuminans oculos.*

Sed frustra: neque enim ista de tota Scriptura dicuntur. Nec amplius significant, nisi quod Scriptura, rite intellecta, lucerna sit, qua via, & operationes hominis recte diriguntur.

CAPUT XXXVIII.

Sicut Ecclesia; sic Iudex controversarum fidei, visibilis esse debet.

487 Veram Christi Ecclesiam visibilem esse debere, hoc sensu quod ex signis notisque externis a nobis cognoscibilis sit, Scriptura ipsa testatur, quae ipsam comparat monti, aerae, soli, lucernae in candelabro positae, civitati supra montem positae, &c. *Non potest autem abscondi civitas supra montem posita.* Matth. 3. Unde Chrysostomus homil. 4. in cap. 6. Ita. *Facilius est solem extinguere, quam Ecclesiam obscurari.* Et Augustinus de unit. Eccles. c. 16. *Non est operata Ecclesia, quia non est sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt. Et de illa dictum est: „ Non potest civitas abscondi supra montem posita. „ Sed Donatistis (Lutheranis, Calvinistis) velut operata est, qui audiunt tam lucida testimonia, quae illam toto Orbe demonstrant; & malunt clausis oculis offendere in montem, quam eum ascendere. Et tract. 2. in epist. Joan. *Quid amplius dicturus sum, quam cecos esse, qui tam magnum Tom. II.**

montem non viderint, qui contra lucernam in candelabro positam oculos claudunt.

Et ratio prima est, quia Ecclesia est societas hominum, qui non nisi externis visibilibusque signis colligantur, secundum illud Augustini l. 19. contra Faust. c. 11. *Nullum nomen religionis coagulari homines possunt, nisi aliquo signaculorum, vel sacramentorum visibilium consortio colligentur.* Secunda: quia omnes homines tenentur veram Christi Ecclesiam intrare. Eam vero intrare minime possunt, nisi cognoscant. Veram ergo Ecclesiam oportet hoc sensu cognoscibilem esse, ut ex visibilibus signis ab hominibus certo cognosci possit. Tertia: homines tenentur Ecclesiam audire, eique denuntiare non audientes fraternam correptionem, Matth. 18. Ad hoc autem necesse est Ecclesiam cognoscere.

Obijciunt quidem haeretici 1. *Non venit regnum Dei (id est Ecclesia) cum observatione, neque dicunt: ecce hic; aut ecce illic. Ecce enim regnum Dei intra vos est,* Luc. 17. 2. Ecclesia 1. Petri 2. vocatur *domus spiritualis.* Non ergo visibilis. 3. Ecclesiam esse, est articulus fidei. Igitur Ecclesia non videtur, sed creditur.

Sed ad primum respondeo per regnum Dei ibi non intelligi Ecclesiam, sed regnum quo Christus in gloria venturus est iudicare vivos & mortuos; quod non venit cum praenotione temporis, quo futurum est. Quia de die illo, vel hora nemo scit. Vel per regnum Dei illud intelligitur, quo Christus post finale iudicium regnaturus est cum omnibus Sanctis. De cuius tempore Christus, ab Apostolis interrogatus, respondit: *Non est vestrum nosse tempora, vel momenta, quae Pater posuit in sua potestate.* Quod tamen regnum eatenus intra nos est, quatenus in nobis Christus interim regnat per gratiam suam, per quam illud gloriae regnum promereri possumus. Vel denique Phariseis interrogantibus Salvator respondet, *regnum Dei, seu Regem caeli Messiam non venire cum illa observatione, cum qua ipsi Pharisei expectabant, qui utique existimabant Messiam venturum in regio splendore & apparatu, quo sensu Christus dixit: Regnum meum non est de hoc mundo. Ecce enim (inquit) regnum Dei, id est Messias, intra vos est, id est in medio vestri, id est in regione vestra, absque regia pompa & fastu.*

Ad secundum respondeo, Ecclesiam esse domum spirituales, non entitatives, sed quatenus ad spiritualia ordinatur, & interior forma ipsius (fides, spes, charitas) est spiritualis.

Ad tertium respondeo in Ecclesia esse aliquid quod videtur, ceterum utique fidelium, fideique confessionem, ac professionem, Sacramenta denique, quibus coetus ille colligatur: esse etiam aliquid quod creditur, interiori utique Ecclesiae fidem, quae non videtur.